

Hellige rom for alminnelige liv - Stiftsdirektørens tale – 23. september 2021

Korona

Endelig kan vi se vi at smittetalla går ned samtidig med at stadig flere er beskyttet mot smitte. Samfunnet er i ferd med å åpne opp for fullt igjen. Vi kan endelig samles fysisk igjen. Også i kirka. Den norske kirke har nå en kampanje på sosiale medier om at vi er i ferd med å åpne opp igjen under overskrifta «Rom for alle – sammen». Vi er på vei mot å gjenopprette normal drift.

Myndighetene bruker begrepet «Normal hverdag med økt beredskap» om gjenåpningen av samfunnet. Dato er ikke kjent, men ventet snart. Nye regler vil gjelde hele samfunnet, inkludert kirka. Det betyr at det åpnes opp for aktiviteter som før pandemien. Det vil ikke være avstandskrav, men anbefaling om god håndhygiene og at syke skal holde seg hjemme. Økt beredskap betyr mulig nasjonale eller lokale tiltak.

Hva gjelder nå? Vi skal forholde oss til myndighetenes grenser. Dersom det ikke lokalt er satt strengere grenser skal ikke kirka sette strengere grenser enn de nasjonale. Nattverd kan åpnes – ingen grunn til ikke å ha nattverd med dagens regler.

Hvordan åpner vi opp igjen? På mange områder har kirka slett ikke vært stengt, men har måttet begrense antall deltakere. Dere har holdt gudstjenester, dåpsgudstjenester, konfirmasjoner, vielser og begravelser. Dere har måttet gjøre mange tilpasninger til skiftende smittevernbegrensinger. Dere har også blitt tilgjengelig på nye digitale arenaer.

Jeg vil trekke frem en hendelse fra Nord i Gudbrandsdalen som viser til hva kirka kan få til under vanskelige forhold. Det skulle holdes drop-in vigsel og fjellbryllup på Sjong i Lesja. 7. august. 12 brudepar har meldt seg klare til å gifte seg, og så blir både prest og fellelrådsansatte så nær som en satt i karantene dagen før. Da stiller presten i Skjåk opp sammen med andre medarbeidere og det blir en flott dag. Fantastisk initiativ fra Lesja og god lagånd i Nord-Gudbrandsdal som fikk 12 vigsler i havn på en så flott måte.

Nå som samfunnet er i ferd med å åpnes opp igjen:

- Hvordan kan vi møte de som har valgt å utsette vigsel og dåp?
- Hvordan starte opp igjen samlinger for barn og unge?
- Hvilke andre områder er viktige å tenke på nå som samfunnet er i ferd med å åpne opp igjen?

Hamar bispedømme har «Hellige rom for alminnelige liv» som strategi

Hvordan kan vi støtte opp om arbeid som gir «Hellige rom for alminnelige liv» i menighetene?

Oppstarten etter korona kan være utfordrende.

Bispedømmerådet så tidligere i år at det kunne være behov for ekstra stabstiltak ved oppstart etter sommeren og ga derfor ekstra økonomisk støtte til dette. Hvordan få en god start etter en periode preget av møter på Teams og ikke så mange fysiske møter? Proster og kirkeverger har i samarbeid fått ansvar for å følge opp dette for alle kirkelige ansatte lokalt.

Bispedømmerådet har også ønsket at vi skal invitere bredden av kirka tilbake og har bevilget ekstra økonomi til kulturtiltak i alle kirkekommunene i bispedømmet i førjulstida. Enten som egne konserter

eller som kulturinnslag under allerede planlagte gudstjenester. Vi håper dette kan bidra til at kirkene fylles i tida fram mot jul.

Bispedømmerådet har også prioritert økonomi til satsing på frivillige og ungdom. Dere har mottatt kopi av brev om at menighetene kan søke om midler som retter seg mot frivillige og ungdom. Frivillige holder hjula i gang i mye av arbeidet lokalt – kanskje kan en frivilligfest eller et lignende tiltak bidra til å gi en god start.

Når det gjelder ungdom har mange erfart at aktiviteter eller leirer har blitt utsatt eller avlyst. Dette er midler som kan bidra til en oppstart, ei samling for fjorårskonfirmanter eller en leir.

Dette er tiltak som kan gjennomføres i år eller i løpet de tre første månedene neste år. Det er fortsatt en uke igjen til å søke om midler. Her ønsker vi å bidra til et løft lokalt.

De siste årene har det vært et økt fokus på Allehelgen. Stadig flere kommer til kirkegårdene og kirkene våre da. Vi vil støtte opp om dette gjennom en kampanje i lokale media om kirka som et sted å komme til i forbindelse med Allehelgen.

Senere i år vil det også bli en kampanje i bispedømmet om dåp. Dåpstallene varierer mye mellom soknene i bispedømmet. Noen opplever stabilitet, mens andre erfarer noe nedgang. Hvordan er situasjonen i din menighet? Kan det være at flere i ditt sokn har utsatt dåp. Mens vi i fjor hadde fokus på drop-in dåp vil vi denne gangen fokusere på dåp uten å knytte det til en bestemt dato.

Økonomi

Bispedømmets økonomi har også vært preget av koronaen. Jeg er glad for at bispedømmet så langt er i balanse med å bruke økonomi på prestestillinger. Men ettersom det har vært et noe lavere aktivitetsnivå har vi brukt mindre økonomi en budsjettet på aktiviteter og reiser. Det har også vært noe vakanse i bispedømmeadministrasjonen. Dette har gitt et mindreforbruk som vi nå søker å styrke menighetenes arbeid med gjennom de tiltakene jeg nettopp har nevnt.

Arbeidsmiljø

Siden forrige stiftsdag har det vært utført to arbeidsmiljøundersøkelser:

- Å være en sak LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i Kirken
- Arbeidsmiljø for kvinner i prestedtjeneste

Begge undersøkelsene blir fulgt opp på Kirkerådsmøtet i morgen under sak om «Strategiplan for likestilling, inkludering og mangfold».

Bispedømmerådet har blitt orientert om undersøkelsene, og de blir fulgt opp i bispedømmets regionale arbeidsmiljøutvalg. RAMU

Vi har hatt en egen samling 8. sept for kvinner i prestedtjeneste for at vi bedre skal klare å treffe med gode oppfølgingstiltak hos oss. RAMU vil gå gjennom forslagene fra samlingen og komme med en handlingsplan for å styrke arbeidsmiljøet.

Det kommer snart en ny arbeidsmiljøundersøkelse for alle ansatte i Den norske kirke, også for fellestrådsansatte. Forrige undersøkelse som favnet om alle ble holdt i 2012. Jeg vil oppfordre alle til å svare på denne. Den vil gi oss mulighet til å styrke arbeidsmiljøet på tvers av arbeidsgiverlinjene

lokalt. Vi har alle ansvar for å medvirke til et godt arbeidsmiljø – ved å svare på undersøkelsen bidrar dere til dette.

Ved bispedømmeadministrasjonen er vi opptatt av arbeidsmiljø og godt samspill med tillitsvalgte. 6. oktober skal vi ha felles opplæringsdag for alle lokalt tillitsvalgte, stiftsstyrene, lokale verneombud, proster, biskop og administrativ ledelse ved bispedømmekontoret.

Et digitalt opplæringsprogram for samtlige prester er snart klart. Dette vil gi undervisning innenfor nødvendige områder for ansatte – slik som rutiner ved varsling og HMS rutiner ved beredskap. Jeg håper dette vil bli et godt verktøy som kan hjelpe alle å være bli godt kjent med nødvendige rutiner.

Kirkelig organisering

Mange av dere har deltatt på seminar sammen med menighetsråd om kirkelig organisering. «Er det noe vits i å svare på dette?» «Er alt allerede avgjort?» «Har toget allerede forlatt perrongen?» Jeg fikk flere slike spørsmål.

Müller Nilsen utvalget har svart på en bestilling som kommer fra Kirkemøtet – om å utrede en modell som gjør det mulig med en arbeidsgiverlinje i kirka. Denne modellen er nå på høring.

Det valgte Kirkerådet har åpnet opp for en høring som også etterspør alternativ til prostimodellen. Det er en omfattende høring, og det kan være fristende å se til oppskrift til høringssvar fra nettverk av fellesrådsledere som nå sirkulerer. Min oppfordring er at dere lokalt gjør dere opp en mening om hvordan dere ønsker kirka skal være organisert – og ikke lener dere til høringsforslag utformet andre steder. Som sokneprester har dere en selvstendig stemme i de ulike rådene – bruk den.

Utvalget kjenner ikke til hvordan det er å være kirke i de ulike delene av bispedømmet og ellers i kirka. Det er dere som kjenner hvor skoen trykker. Dette må komme frem i høringene. Alt er ikke avgjort.

Satsingsområder 2022

Dere har nylig hatt fokus på samarbeid mellom skole og kirke på en prostisamling. Det er nå når samfunnet åpner igjen at mulighetene vil by seg. Mange skoler avlyste skolegudstjenestene i fjor. Hva vil bli de nye lokale tradisjonene når samfunnet nå åpner opp igjen?

Tidlig kontakt med skolene er viktig – hva er skolen opptatt av – hvordan komme i dialog med skoler der dette har vært vanskelig tidligere? Ta gjerne kontakt med bispedømmekontoret og Gunhild for videre råd og støtte.

For neste år har bispedømmerådet løftet frem bærekraftsmålene som et av satsingsområdene. Når jeg leser om målene: Utrydde fattigdom, god helse, likestilling, rent vann, stopp klimaendringer, fred og rettferdighet - da ser jeg at dette handler om diakoni – om hva det vil si å være kirke. I ortodoks tradisjon så kaller de diakoni for liturgien etter liturgien.

Kirkens nødhjelp, Den norske kirke, Norges kristne råd og KFUK/M har sammen gitt ut Bærekraftsboka – FNs bærekraftsmål i lys av kristen tro. *Bærekraftsboka* kan bidra til å gjøre store visjoner om til konkret handling og tegne en større himmel også over tilsynelatende små, hverdagslige handlinger. Kombinasjonen av fakta, bibelrefleksjon, spørsmål og bønner gjør at boka kan brukes som ressurs i prekenarbeid, bibelgrupper, konfirmantundervisning og andakter.

Stat, fylker og kommuner skal relatere til bærekraftsmålene. Kan kirka lokalt der dere er bli ei drivkraft som kan invitere til samarbeid på tvers? Kan kirka bidra til å skape et rom for håp og handlingsalternativ? Kan dette være en arena hvor unge kan bidra med sitt engasjement?

Vi ønsker å bidra til slikt arbeid i 2022 sammen med dere og menighetsrådene.

Hellige rom for alminnelige liv

Presten er vesentlige bidragsytere til samspill lokalt i menighetene. Som prester er dere med og bidrar til god ledelse lokalt. Dere har en lederrolle som handler om noe annet enn prestens ledelse – dere bidra til at virksomhet skjer, og at ting får fokus i menighetsråd og ut i soknet – pastoralt lederskap. Hvordan gjør vi Hellige rom for alminnelige liv her i vårt sokn? Hvordan spille på lag med menighetsråd og andre ansatte? Presten har en vesentlig rolle i dette arbeidet.